

18 d'octubre de 1998

Un dia amb "En Francesc"

GUSTAU VIOL

Són les 8.30 del matí i Joan Josep, tal com havíem quedat el dia abans, ja m'espera davant de sa casa. Avui és un dia important (també ho han sigut els precedents) però avui tindrem la sort, tots plegats, de gaudir de la companyia d'un dels pocs savis que queden al nostre país.

Arribem al Museu de la Valltorta cap a les 9.00 del matí i ja hi ha activitat. Els treballadors del museu estan descarregant cadires. Saludem Rafael Martínez -director del Museu- i Mauro Hernández -catedràtic de la Universitat d'Alacant- que ens donarà la conferència, a tots els assistents, sobre les pintures d'art rupestre llevantí i més concretament sobre les de l'abric del nostre poble "la Saltadora". Ens posem tots a descarregar cadires. Calculem que deuen ser unes dues-centes persones les que hi assistiran, o tal vegada més. Les distribuïm al saló més gran del museu deixant un espai central. Al fons, instal·lem una tarima petita per al conferenciant, l'aparell de diapositives i la pantalla. Pràcticament està tot preparat; ja tan sols falta comprovar el so.

-No funciona. Aquest micròfon no va -li comente a Rafael.

-Prova l'altre -em constesta.

-Aquest tampoc -li dic.

-No pot ser. L'altre dia funcionaven -em torna a dir.

-Bé...Doncs no sé què hi farem, perquè hi haurà molta gent i els de darrere no podran oír pràcticament res -li responc.

-No et preocupes; Mauro té una veuassa increïble. Segur que es farà sentir.

-N'estàs segur? -li pregunte.

-Seguríssim. Ja ho veuràs.

Joan Josep i jo estem ja un poc nerviosos. No falta res perquè hi arriben els quatre autobusos que sortien de la plaça Espanya a les 10.00 del matí. Tot està preparat: les cadires, els conferenciant, el so... El dia pot resultar meravellós, ja que després de la conferència està prevista la visita (guiada per Mauro i Rafael) a l'abric de la Saltadora. Aquest abric no es mostra al públic en les visites diàries que organitza el museu; tan sols s'ensenyen l'abric de la Cova dels Cavalls i el de la Cova dels Civils. Segurament algun dia, quan el museu tinga ja més personal i la cosa estiga més encarrilada, també formarà part de les visites guiades.

Se sent soroll de motor. Sí; aquí arriben els autobusos carregats de gom a gom amb tots els inscrits i inscrites en les jornades (més de dues-centes persones). Fa goig de veure tanta gent baixar dels autobusos un diumenge a les 10 del matí amb un somriure al rostre. Em diuen que la visita al poble (guiada per Joan Mateu) ha estat un èxit, tant d'assistència com d'interessant. Llàstima que jo i Joan Josep no l'hàgem poguda gaudir! Però ja se sap: la feina és la feina.

La gent va seient i el saló s'ompli. Rafa ens dona la benvinguda i comenta el goig que ell i Mauro experimenten per aquesta massiva assistència de gent al museu, la qual demostra l'interès de tots els covarxins i covarxines i gent vinguda d'altres pobles envers la cultura de les nostres comarques i, concretament, envers l'expressió artística dels nostres remots avantpassats. A continuació, Rafael presenta el programa del matí i dona pas a Mauro Henández (catedràtic de prehistòria de la Universitat d'Alacant).

Comença la conferència. Tenia raó Rafael: és impressionant la veuassa de Mauro; i crec, efectivament, que no fan falta micròfons. I com si es tractés d'una classe de prehistòria -de fet ho és- impartida per ell a l'alumnat de la universitat, no para de bellugar-se; dona explicacions amunt i avall pel passadís central que havíem deixat entre els seients; passa les diapositives de l'art rupestre llevantí; torna amunt i avall; s'entusiasma amb el tema, de manera que fa la classe amena per a tothom amb un humor inherent que, no per això, deixa de ser científic i interessant.

A Mauro, se'l veu amb la camisa suada. El seu to de veu no ha decaïgut (increïble!), i continua amb les seues explicacions, però de sobte es queda callat, mirant cap a la porta, com tots els assistents. Un vellet, acompanyat per Cèsar Royo, es disposa a entrar al museu mentre la gent xiuxiueja. A poc a poc, va avançant i seu al lloc que tenia reservat a primera fila, el lloc que li correspon, ja que es tracta d'una de les figures més representatives de l'arqueologia nacional...de la cultura en general. En Francesc Esteve i Gálvez.

Com resumir el que ha estat la seua vida amb poques línies?. Permeteu-me, amics i amigues de Tossal Gros, de transcriure un fragment del pròleg a la 2a edició -fet pel seu gran amic Joan Francesc Mira- del llibre d'En Francesc Esteve intitulat "A l'entorn de les aigües lluminoses":

"L'obra total de Francesc Esteve, com la seua mateixa vida de científic i de ciutadà, és ja un fet singular entre nosaltres: no és fàcil trobar un exemple de fidelitat tan radical al seu país, a la seua gent i a la seua doble professió docent i científica. Per a un home com ell, cridat ja de jove als cims més alts de la vida acadèmica, la fidelitat al propi passat democràtic i valencianista va significar el tancament de moltes portes que el règim franquista va obrir generosament a persones de menor capacitat científica o d'historial polític més "net". Però l'aïllament obligat i la marginació oficial van produir un efecte paradoxalment benèfic: la intensa dedicació, pràcticament exclusiva, de Francesc Esteve a l'estudi de la terra que tenia més al seu abast, a la seua terra, que és la nostra. Ningú com ell no ha escorcollat l'extensa àrea que va de les riberes de l'Ebre fins a la Plana, i ningú no n'haurà conegut millor fins l'últim racó, la geografia física i humana, la prehistòria i la història. El fruit de tantes dècades de treball incessant i